

SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI PASKATOS, MOTYVAI, KLIUVINIAI

Parengė J. Pupkevičienė

2023-12-07

„Mano gyvenimas yra degantis gyvenimas, kiek aš nedegu, tiek negyvenu, ir nedegančias dienas aš visai be gailėsčio metu iš savo kalendoriaus lakštų ir jų visai nevertinu“,- rašė poetas Vytautas Mačernis.

TIKSLAS

- Tobulinti pedagogų/andragogų profesines kompetencijas suaugusiųjų mokymo srityje.
 - Akcentuoti suaugusiųjų besimokančiųjų mokėjimo mokytis kompetencijos svarbą ir šios kompetencijos ugdymo būtinybę, mokymosi motyvacijos stiprinimą.
-

SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMĄ REGLAMENTUOJANTYS DOKUMENTAI

1. Lietuvos suaugusiųjų švietimo sistemos koncepcija.
 2. LR Neformaliojo suaugusiųjų švietimo įstatymas.
 3. Mokymosi visą gyvenimą memorandumas.
 4. Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metų nuostatos.
 5. Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija.
 6. Detali tolesnio darbo, siekiant įgyvendinti Europos švietimo ir mokymo sistemų tikslus, programa.
-

AKTUALIOS LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI/ ŠVIETIMO SRITIES PROBLEMAS (INSTITUCIJŲ ATSTOVŲ NUOMONĖS)

1. Finansavimo, lėšų trūkumas.
 2. Nėra nuoseklios suaugusiųjų švietimo politikos.
 3. Prastas suaugusiųjų mokymosi srities koordinavimas.
 4. Trūksta valdininkų supratimo apie suaugusiųjų švietimo svarbą.
 5. Netinkamai išdėstytas suaugusiųjų švietimo įstaigų tinklas.
 6. Suaugusiųjų motyvacijos mokytis stoka.
 7. Nemaža dalis mokymo programų neatitinka darbo rinkos poreikių.
 8. Neformalaus mokymosi būdu įgyti sertifikatai, pažymėjimai nepripažįstami darbo rinkoje.
 9. Organizuojant suaugusiųjų švietimą atsižvelgiama per daug į darbo rinkos poreikius, per mažai - į socialinio ir asmeninio žmonių ugdymosi poreikius.
 10. Neišvystytos šiuolaikinės mokymosi formos (nuotolinis, modulinis mokymas ir pan.).
 11. Darbdaviai nesuinteresuoti tobulinti darbuotojų kvalifikacijos.
 12. Neišspręstos kvalifikuotų suaugusiųjų švietimo specialistų (andragogų) rengimo, kvalifikacijos tobulinimo bei perkvalifikavimo problemos.
-

KODĖL SUAUGUSIŲJŲ MOKYMASIS YRA SVARBUS?

Suaugusieji mokosi dėl įvairių priežasčių:

- kad pagerėtų jų įsidarbinimo perspektyvos;
- kad tobulėtų asmeniškai ar profesinėje srityje;
- kad įgytų universaliųjų įgūdžių, tokių kaip kritinis mąstymas.

Suaugusiųjų mokymasis taip pat padeda didinti socialinę sanglaudą ir skatina aktyvų pilietiškumą, didina įmonių ir Europos ekonomikos konkurencingumą.

<https://education.ec.europa.eu/lt/education-levels/...>

2021–2030 M. LAIKOTARPIU SUAUGUSIŲJŲ MOKYMASIS YRA PRIORITETINĖ EUROPOS ŠVIETIMO ERDVĖS TEMA

Ekonomikai atsigaunant po COVID-19 pandemijos ir vykstant skaitmeninei bei žaliajai pertvarkai sparčiau keičiasi ir mūsų gyvenimo būdas, mokymosi sistemos ir darbo procesai. Žmonės turi atnaujinti savo žinias, įgūdžius ir kompetencijas, kad sumažintų savo įgyto švietimo ir mokymo bei sparčiai kintančios darbo rinkos poreikių atotrūkį.

<https://education.ec.europa.eu/lt/education-levels/...>

2021 m. lapkričio 29 d. Europos Sąjungos Tarybos (ES) priimtoje rezoliucijoje dėl naujosios Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkės pabrėžiama, kad reikia iš esmės padidinti suaugusiųjų dalyvavimą formaliojo, neformaliojo mokymosi ir savaiminio mokymosi programose.

Naujojoje Europos suaugusiųjų mokymosi darbotvarkėje išdėstyta vizija, kaip iki 2030 m. Europoje turėtų būti plėtojamas suaugusiųjų mokymasis šiose penkiose prioritetinėse srityse:

- suaugusiųjų mokymosi valdymas – taikant visas valdžios institucijas apimančią požiūrį daug dėmesio skirti nacionalinėms strategijoms ir suinteresuotųjų subjektų partnerystėms;
- mokymosi visą gyvenimą galimybių, kurioms skiriamas tvarus finansavimas, pasiūla ir pasinaudojimas jomis;
- prieinamumas ir lankstumas – prisitaikyti prie suaugusiųjų poreikių;
- suaugusiųjų mokymosi kokybė, lygios galimybės mokytis, įtrauktis ir sėkmė – akcentuojant suaugusiųjų mokymosi darbuotojų profesinį tobulėjimą, besimokančių asmenų ir darbuotojų judumą, kokybės užtikrinimą ir aktyvią paramą palankių sąlygų neturinčioms grupėms;
- žalioji ir skaitmeninė pertvarka ir susiję įgūdžių poreikiai.

<https://education.ec.europa.eu/lt/education-levels/...>

Viena svarbiausių šiuolaikinio gyvenimo ypatybių yra būtinybė nuolat mokytis:

- gyvenimo tempas greitėja,
- kažkada įgytos žinios ir gebėjimai greitai sensta,
- profesinėje veikloje ir asmeniniame gyvenime nuolat randasi įvairių naujovių,

taigi reikia iš naujo mokytis šias naujoves pritaikyti kasdienėje veikloje. Pastaruosius kelis dešimtmečius nuolatinis suaugusiųjų mokymasis, naujų žinių, įgūdžių ir gebėjimų siekis tapo vienu didžiausių Europos ir pasaulio švietimo iššūkių.

- Edukologai nustatė, kad kuo valstybėje mažiau žemesnį nei vidurinį (t. y. pradinį ar pagrindinį) išsilavinimą įgijusių suaugusių gyventojų, tuo geresni šių gyventojų gebėjimai mokytis ir įsitraukiant į įvairias suaugusiųjų švietimo veiklas geriau prisitaikyti prie visuomenės gyvenimo ir darbo rinkos pokyčių.
 - Eurostato duomenys rodo, kad Lietuvoje žemesnį nei vidurinį išsilavinimą įgijusių gyventojų dalis yra mažiausia iš visų Europos valstybių, ir ši dalis šalyje toliau mažėja.
-

Eurostato duomenimis tarp Europos valstybių Lietuvoje yra mažiausiai 25–64 metų amžiaus gyventojų, kurie 2020 m. buvo įgiję tik žemesnį nei vidurinį (žemesnį nei pradinį, pradinį arba pagrindinį) išsilavinimą.

- Lietuvos jaunų asmenų (iki 29 m.) skaitymo ir ypač matematiniai gebėjimai yra aukštesni nei daugumos EBPO (eknominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija) valstybių; Lietuvos rezultatai šioje amžiaus grupėje nesiskiria nuo Japonijos, Norvegijos, Vokietijos.
- Lietuvos 16–19 metų jaunimo matematiniai gebėjimai reikšmingai aukštesni už Australijos, Estijos, Danijos, Norvegijos, Vokietijos, Švedijos, JAV bendraamžių atitinkamus gebėjimus ir prilygsta tokių valstybių, kaip Suomija, Japonija ar Pietų Korėja, lygiui.

- Geresni skaitymo ir matematiniai gebėjimai, palyginti su kitų šalių gyventojais, taip pat būdingi vyresniems nei 55 m. Lietuvos gyventojams.
 - Lietuvoje suaugusiesiems, nepriklausomai nuo lyties – tiek vyrams, tiek moterims – būdingi panašaus lygio skaitymo gebėjimai ir matematinis raštingumas.
 - Lietuvoje tik 6,2 proc. suaugusiųjų pasiekė du aukščiausias skaitymo gebėjimų lygius, Lenkijoje – 9,2 proc., Suomijoje – 22 proc.
 - Gana daug Lietuvos suaugusiųjų nesugeba, naudodamiesi informacinėmis technologijomis, atlikti paprasčiausių užduočių. Šioje srityje ir Lietuvos jaunimo įgūdžiai yra žemesnio lygio, palyginti su jų bendraamžiais EBPO šalyse.
-

EBPO

- Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija – tai tarpvyriausybinė ekonominė organizacija, kuriai priklauso 37 šalys narės, įkurta 1961 m. siekiant skatinti ekonominę pažangą ir pasaulio prekybą. Tai demokratijos ir rinkos ekonomikos šalimi save įvardijančių šalių forumas, kuriame lyginama politinė patirtis, ieškoma atsakymų į bendras problemas, nustatoma geroji patirtis ir koordinuojama vidaus ir tarptautinė politika.
- EBPO šalys narės yra: Airija, Australija, Austrija, Belgija, Čekija, Čilė, Danija, Estija, Graikija, Islandija, Izraelis, Ispanija, Italija, Japonija, Jungtinė Karalystė, Kanada, Korėja, Latvija, Lietuva, Liuksemburgas, Meksika, Nyderlandai, Naujoji Zelandija, Norvegija, Lenkija, Portugalija, Prancūzija, Slovakija, Slovėnija, Suomija, Švedija, Šveicarija, Turkija, Vengrija, Vokietija, Suomija ir JAV.

KOKIAS AKTUALIAS PROBLEMAS ATSKLEIDŽIA PASTARAISIAIS METAIS ATLIKTI LIETUVOS SUAUGUSIŲJŲ ŠVIETIMO TYRIMAI?

- 2019 metų pabaigoje – 2020 m. pradžioje Vyriausybės strateginės analizės centras (STRATA) atliko reprezentatyvią 15–75 metų Lietuvos gyventojų apklausą.
 - 2021 m. rudenį Kvalifikacijų ir profesinio mokymo plėtros centro (KPMPC) užsakymu UAB „Spinter tyrimai“ atliko Lietuvos suaugusiųjų mokymosi poreikių tyrimą.
 - Atliekant abu šiuos tyrimus, buvo išsamiai tyrinėta suaugusiųjų švietimo situacija.
-

KLIŪTYS, TRUKDANČIOS SUAUGUSIEMS ASMENIMS PRADĖTI MOKYTIS

- Neturi artimųjų palaikymo
 - Abejoja, ar mokymasis duos naudos
 - Nežino, ko galėtų mokytis
 - Trūksta valios
 - Arti nėra tinkamos mokymų pasiūlos
 - Prasta sveikata
 - Sunku mokymąsi derinti su darbu
 - Per vėlu mokytis (dėl amžiaus)
-

BESIMOKANT KYLANTYS SUNKUMAI

- Neturėjo artimųjų palaikymo
 - Nepakankama dėstytojų kompetencija
 - Mokymų turinys neatitiko pažadų
 - Buvo prasta mokymų kokybė
 - Buvo nepatogi mokymosi forma
 - Abejojo, ar mokymasis duos naudos
 - Mokymosi vieta buvo per toli
 - Trūko valios
 - Sunku mokymąsi derinti su darbu
 - Sunku mokymąsi derinti su šeima
-

INFORMACIJOS APIE MOKYMOSI GALIMYBES ŠALTINIAI

- Karjeros specialistas, konsultantas
 - Užimtumo tarnyba
 - Darbdaviai
 - Mokymo paslaugų teikėjai
 - Artimųjų, bičiulių, kolegų rekomendacijos
 - Socialiniai tinklai
 - Internetas, interneto paieškos sistemos
-

SUAUGUSIŲJŲ DALYVAVIMAS ŠVIETIME LIETUVOJE

Tarptautinio suaugusiųjų kompetencijų tyrimo duomenimis:

- suaugusieji (16–65 m.) Lietuvoje turi žemus problemų sprendimo technologijų pagalba įgūdžius;
 - tačiau palyginti su kitomis šalimis, Lietuvai būdingas aukštesnis už vidutinį matematinio raštingumo lygis;
 - suaugusieji Lietuvoje pasižymi vidutiniu raštingumo lygmeniu, aukštesnis nei vidutinis raštingumo lygmuo stebimas tarp jaunesnio amžiaus suaugusiųjų.
-

- Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija ir LRV akcentavo, jog Lietuvoje daugeliui suaugusiųjų vis dar trūksta raštingumo ir skaičiavimo įgūdžių, o darbdaviai neišnaudoja darbuotojų įgūdžių potencialo.
 - Strategijoje rekomenduojama didinti gyventojų informuotumą, šalinti įsitraukimo į mokymąsi kliūtis ir stiprinti švietimo kokybę.
 - Naujausiose Europos Komisijos rekomendacijose Lietuvai akcentuojama svarba didinti švietimo ir mokymo atitikimą darbo rinkos poreikiams.
 - Pažymima, jog fragmentuotas suaugusiųjų švietimo valdymas riboja mokymosi prieinamumą bei dažnai nulemia žemą mokymosi kokybę.
-

- Viena iš struktūrinių žemo suaugusiųjų dalyvavimo mokymėse visą gyvenimą priešasčių - neaiškūs investicijų į kompetencijų tobulinimą prioritetai.
- Tai sudaro sąlygas toliau vystyti fragmentuotą sistemą, kurioje kuriamos atskiros finansavimo priemonės, užpildančios tik tam tikras ar neprioritetines suaugusiųjų švietimo nišas.
- Siekiant mažinti fragmentaciją sistemoje ir plačiau taikyti finansines paskatas suaugusiems, 2021 m. pradėta kurti IMP sistema (ŠMSM (2021) Suaugusiųjų švietimo platforma vieno langelio principu – Individualios mokymosi paskyros (IMP)).

- Kuriama sistema siekiama užtikrinti kokybiško mokymo galimybių prieinamumą teikiant aktualesnes, geriau pritaikytas mokymo paslaugas suaugusiems asmenims, reaguoti į atsirandančius įgūdžių poreikius, suteikiant finansavimą mokytis valstybės prioritetinių sričių programoms.
- Svarstomas IMP (**Individualios mokymosi paskyros**) modelis, kuriame paskyras susikurti galėtų tiek individualūs asmenys, tiek įmonės.
- Planuojama, kad prioritetus suaugusiųjų švietimo platformai nustatys Vyriausybės komisija nacionalinei žmogiškųjų išteklių stebėsenai koordinuoti, o pačią sistemą plėtoti siekiama jau sukurtų platformų (Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti, LAMA BPO) pagrindu.

Vis augantį suaugusiųjų švietimo poreikį nulemia tam tikri kintantys socio-ekonominiai veiksniai ir jų tarpusavio sąveika:

- augantis kompetencijų, padedančių žinias įgyti, panaudoti ir atnaujinti poreikis;
- spartus technologijų vystymas bei jų panaudojimas daugelyje gyvenimo sričių;
- besikeičianti dirbančiųjų struktūra nulemta demografinės kaitos (mažėjančio gimstamumo, migracijos).

Mokymo pasiūlos įvairovę nulemia pokyčiai ugdymo turinyje ir metoduose:

- edukacinių technologijų taikymas,
 - įtraukusis ugdymas,
 - didesnis dėmesys praktinėms kompetencijoms nei formaliai kvalifikacijai,
 - besikeičiantis švietėjo vaidmuo.
-

Pagal mokymosi tikslą, suaugusiųjų dalyvavimas mokymesi gali būti siejamas tiek su asmeniniu, tiek su profesiniu tobulėjimu.

Atlikto tyrimo rezultatais, visų dalyvavusių respondentų bendrųjų kompetencijų taikymo sritimi laikomas:

- asmeninis tobulėjimas (94 proc.),
- visuomeninių pareigų vykdymas (75 proc.).

Analizuojant tobulėti skatinančius veiksnius, išskiriami:

- kasdienio darbo poreikiai,
 - noras tobulėti,
 - realizuoti save,
 - būti naudingam šeimai,
 - šeimos narių parama,
 - su darbine veikla susijęs didesnis atlyginimas,
 - aukštesnės pareigos, nauja darbo vieta.
-

PAGRINDINIAI SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI KLIUVINIAI (1)

Asmens požiūris:

- Manymas, kad mokytis per vėlu.
 - Motyvacijos mokytis trūkumas.
 - Nepasitikėjimas savimi.
 - Neigiama nuomonė apie mokymus (ankstesnė patirtis).
-

PAGRINDINIAI SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI KLIUVINIAI (2)

Fiziniai, (ne) materialūs barjerai:

- Lėšų mokymuisi trūkumas.
 - Mokymosi derinimas su asmeninėmis atsakomybėmis.
 - Mokymosi derinimas su darbo grafiku.
 - Prasta sveikata, neįgalumas.
-

PAGRINDINIAI SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI KLIUVINIAI (3)

Struktūriniai:

- Mokymo programų trūkumas.
 - Mokymo programų turinio, formos neatitikimas visuomenės poreikiams.
 - Informacijos apie mokymąsi trūkumas.
-

SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI PASKATOS (1)

Profesiniai poreikiai:

- Noras gauti didesnį atlyginimą, geresnes/kitas pareigas, tobulinti profesines kompetencijas.
 - Noras susirasti ar pakeisti darbą.
 - Noras užsiimti nauja veikla, kurti verslą.
 - Noras užsitikrinti saugumą dėl darbo vietos ateityje.
-

SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI PASKATOS (2)

Asmeniniai poreikiai:

- Savirealizacija, prasmingas, turiningas laiko leidimas.
 - Noras pagerinti socialinį gyvenimą.
 - Noras padėti, būti naudingam šeimai.
 - Asmeninis tobulėjimas.
 - Visuomeninių pareigų vykdymas.
-

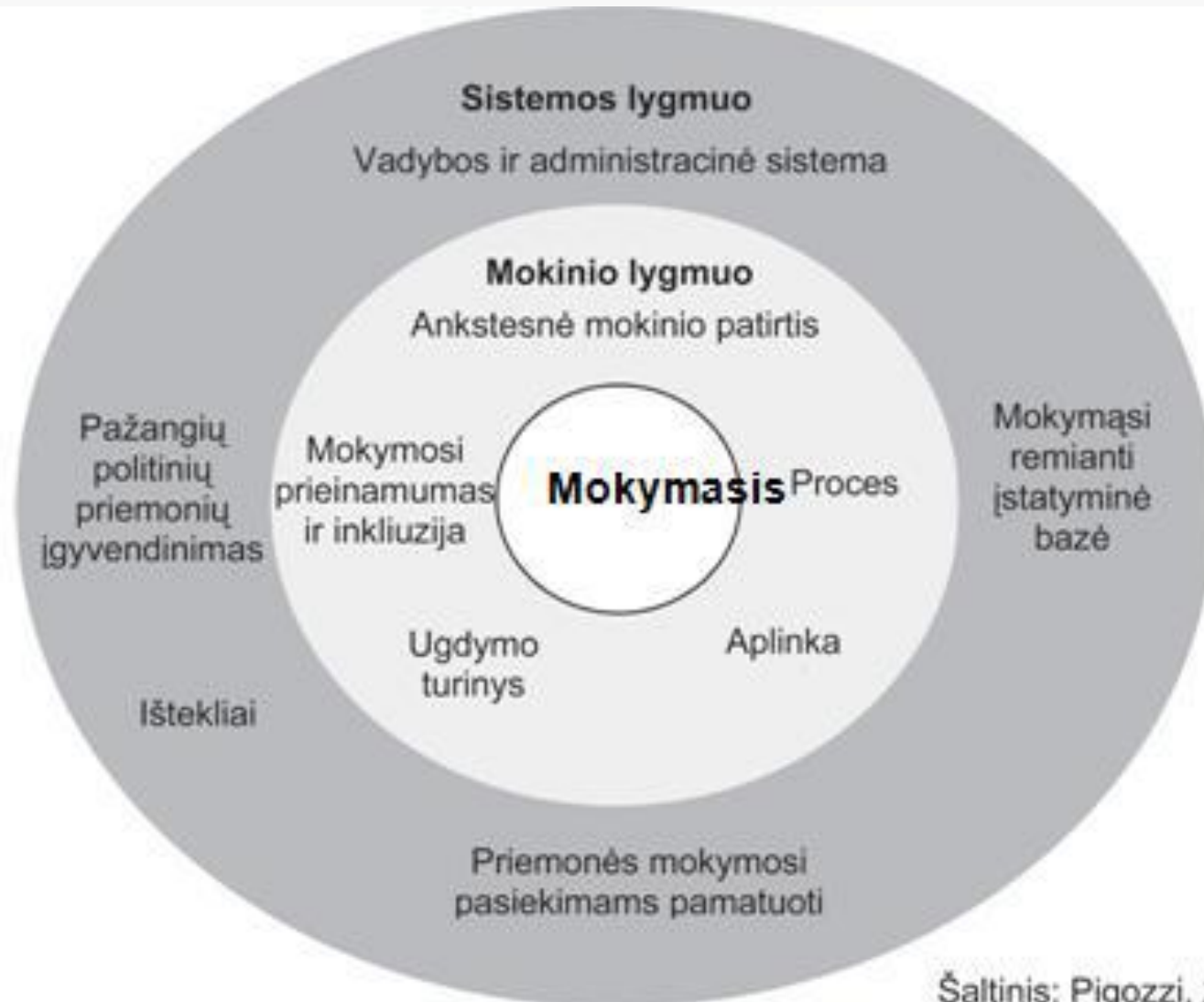
MOKĖJIMO MOKYTIS KOMPETENCIJOS STOKA – VIENAS ESMINIŲ SUAUGUSIŲJŲ MOKYMOSI TRUKDŽIŲ

Nuolat įvairiais lygmenimis vykstant diskusijai apie švietimo ir atskirų jo grandžių ir etapų kokybę, jos užtikrinimo trukdžius ir galimybes, vertėtų atkreipti dėmesį į tai, kiek švietimo kokybė, o tiksliau mokymo(si) rezultatų kokybė priklauso nuo pačių besimokančiųjų, ir kiek nuo tų, kurie organizuoja jų mokymą(si).

- Mokymosi visą gyvenimą paradigma išplėtė suaugusiųjų mokymosi galimybes, bet kartu ir išryškino naujų suaugusiųjų besimokančiųjų kompetencijų poreikį.
- Viena esminių šiuo požiūriu kompetencijų, sąlygojančių mokymo(si) sėkmę, ypač suaugusiojo amžiuje, yra **mokėjimo mokytis kompetencija**, nuo kurios įvaldymo didžia dalimi priklauso, kiek besimokantysis pasinaudos jam suteikiamomis edukacinėmis paslaugomis, kokie bus jo mokymosi rezultatai.

Akivaizdu, kad mokytojo (suaugusiųjų švietėjo) pareiga yra sukurti kiek įmanoma ugdomai(si) palankią, įgalinančią, skatinančią, motyvuojančią, konstruktyvią edukacinę aplinką, tačiau kiek iš tos aplinkos pasiims kiekvienas besimokantysis, priklauso tik nuo jo paties **įsitraukimo, motyvacijos, atitinkamų gebėjimų ir kompetencijų**, ypač **mokymosi mokytis kompetencijos**.

MOKĖJIMO MOKYTIS KOMPETENCIJŲ ĮVALDYMO SVARBĄ PUIKIAI PAGRINDŽIA VIENA IŠ ŠVIETIMO KOKYBĖS SAMPRATŲ, KURIOJE CENTRINE ŠVIETIMO KOKYBĖS AŠIMI TRAKTUOJAMAS MOKYMASIS

MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJĄ SUDARANTYS GEBĖJIMAI

- Mokymosi visą gyvenimą paradigma iš esmės pakeitė iki tol nusistovėjusius mokymo(si) proceso dalyvių vaidmenis ir suponavo naujų kompetencijų, kaip pvz. **mokėjimo mokytis kompetencija**, poreikį.
- Būtent mokymuisi tapus centre viso mokymo(si) proceso ašimi, daug aktualesnis tapo besimokančiojo lygmuo:

pradedant nuo ankstesnės jo patirties (taip pat ir mokymosi) įvertinimo ir

baigiant mokymo(si) prieinamumo, mokymo(si) aplinkos, turinio, proceso organizavimo atliepant kiekvieno besimokančiojo poreikius ir galimybes.

- Mokymosi visą gyvenimą paradigmoje besimokančiųjų gebėjimas mokytis apibrėžiamas kaip viena svarbiausių metakognityvinių kompetencijų (pažintinės žinios, pažintinis reguliavimas), aktualių šiandieninėje žinių ir kūrybos visuomenėje.
- Tikėtina, kad **mokydamasis mokytis** žmogus suvoks kaitą kaip natūralų nuolatinį procesą, bus jai atviras, gebės pasitikėti savo jėgomis, kelti sau prasmingus tobulėjimo tikslus bei kryptingai jų siekti (Knowles, 1983, Sahlberg, 2005, Stanišauskienė, 2005, Pocevičienė, 2011, 2014).

- **Mokėjimas mokytis** apima ne tik teigiamas nuostatas į mokymą(si), teigiamą mokymosi motyvaciją, bet ir savęs kaip besimokančiojo pažinimą ir gebėjimą organizuoti savo mokymosi procesą pagal mokytojo iškeltus tikslus ir uždavinius, numatytus pasiekti mokymosi rezultatus.
 - Ypač tai aktualu, kai mokytojo nėra šalia. O tokių mokymosi situacijų apstu net bendrojo ugdymo(si) procese, jau nekalbant apie suaugusiųjų švietimą.
 - Nemokėdamas mokytis besimokantysis negali pasiekti aukštų rezultatų net ir vadovaujant mokytojui, o tuo labiau kalbant apie savarankiško mokymosi galimybes.
-

SAVARANKIŠKO MOKYMOSI PROCESAS TURI SAVO LOGIKĄ IR ŽINGSNIUS, KURIUOS REIKIA ATLIKTI, NORINT PASIEKTI TEIGIAMĄ REZULTATĄ

- mokymosi poreikių nustatymas,
- tikslų kėlimas,
- mokymosi planavimas,
- mokymosi išteklių paieška ir atranka,
- mokymosi strategijų pasirinkimas,
- mokymosi tikslų įgyvendinimas (praktika),
- mokymosi ir jo rezultatų stebėjimas,
- vertinimas ir grįžtamasis ryšys.

(H. Reinders ir C. Balcikanli (2011))

- Norint sėkmingai šiuos žingsnius įveikti, ypač savarankiškai, svarbu turėti tokius bendruosius, gyvenimiškus gebėjimus kaip **gebėjimą analizuoti savo mokymąsi, vertinti, reflektuoti** ir t.t. (Fallows, Steven, 2000; Warring, 2007 ir kt.).
 - Gebėti mokytis ir valdyti savo mokymąsi. Kiekvienas besimokantysis turi suprasti, kaip vyksta jo mokymasis ir kaip galima jį tobulinti. Tačiau tas supratimas bus kokybiškas tik tuo atveju, kai bus paremtas atitinkamomis žiniomis ir žinojimu.
 - Norint patirti mokymosi sėkmę ir malonumą mokantis (o tai yra ne mažiau svarbus suaugusį besimokantįjį mokytis motyvuojantis veiksnys), reikia mokytis, mokytis valdyti savo mokymąsi, laisvai, bet kartu atsakingai rinktis mokymosi veiklas ir aktyviai jose veikti.
-

IŠSKIRIAMAI ESMINIAI MOKĖJIMO MOKYTIS IR MOKĖJIMO VALDYTI SAVO MOKYMĄSI KOMPETENCIJŲ GEBĖJIMAI (POCEVIČIENĖ, 2011, 2014)

- ***Gebėjimas analizuoti savo žinojimą įvairiose srityse ir suvokti, ką jau žinai, moki, gebi ir ko dar reikėtų mokytis.*** Šis gebėjimas ne tik padeda mokytis kryptingai ir tikslingai, bet teigiamai veikia mokymosi motyvaciją, stiprina ir palaiko teigiamas nuostatas į mokymąsi ir pan.
- ***Gebėjimas analizuoti save kaip besimokantįjį,*** t.y. suprasti, kurios asmeninės savybės ir gebėjimai padeda ir kurios trukdo sėkmingai mokytis; koks yra asmeninis mokymosi stilius ir pan. Šis gebėjimas sudaro puikias prielaidas kokybiškai organizuoti savo mokymosi procesą ir pasiekti norimus mokymosi rezultatus su optimaliomis laiko ir jėgų sąnaudomis.
- ***Gebėjimas analizuoti savo mokymosi procesą*** padeda išsiaiškinti mokymosi trukdžius ir sunkumus bei numatyti jų įveikos būdus ir galimybes.
- ***Gebėjimas kelti savo mokymosi tikslus ir uždavinius*** sustiprina mokymosi motyvaciją, ypač savimotyvaciją, nes savo individualių mokymosi tikslų kėlimas bendrų tikslų kontekste labai padidina besimokančiojo įsitraukimą. Suvokiama, kad mokosi dėl savęs, sau. Tada lengviau yra įveikiami ir įvairūs mokymosi sunkumai, trukdžiai.

- **Gebėjimas planuoti savo mokymosi laiką** padeda mokymosi rezultatų pasiekti laiku, moko valdyti savo mokymosi procesą, mokytis sistemingai ir nuosekliai.
 - **Gebėjimas pasirinkti tinkamą ir kokybišką mokymosi turinį.** Vis daugiau įvairios, taip pat ir savo kokybe, informacijos besimokančiuosius pasiekia internetu, žiniasklaidos priemonėmis ir pan., todėl mokytojas nebėra vieninteliu informacijos šaltiniu. Besimokantieji neretai tenka patiems atsirinkti reikalingą, teisingą, patikimą, kokybišką informaciją.
 - **Gebėjimas valdyti informaciją**, t.y. ne tik rasti tinkamus ir patikimus informacijos šaltinius, atrinkti reikiamą medžiagą, bet ir ją tvarkyti, vertinti jos išsamumą, patikimumą, teisingumą, jungti informaciją, gautą iš įvairių šaltinių, ir konstruoti naują žinojimą ir t.t.
 - **Gebėjimas pasirinkti tinkamas mokymosi strategijas**, metodus, priemones, mokymosi išteklius, aplinką ir pan. padeda besimokančiajam atlikti užduotis ir pasiekti mokymosi tikslų per optimalų laiką su optimaliomis sąnaudomis.
-

- ***Gebėjimas kryptingai veikti siekiant išsikeltų uždavinių, t.y. naują mokymosi medžiagą sieti su jau turima, mokytis iš patirties ir per patirtį, motyvuoti save ir pan.***
 - ***Gebėjimas reflektuoti, t.y. apmąstyti ir (į)vertinti savo mokymosi eigą ir rezultatus numatytų tikslų ar kitų pasirinktų kriterijų aspektu, nustatyti sėkmės ir nesėkmės priežastis.***
 - ***Gebėjimas numatyti savo mokymosi proceso tobulinimo galimybes ir strategijas.***
-

MOKYMOSI MOKYTIS KOMPETENCIJA

tai pasirengimas ir gebėjimas savarankiškai:

- kelti individualius mokymosi tikslus bendrųjų mokytojo keliamų tikslų ribose,
 - pagal poreikį ir/ar situaciją juos koreguoti, planuoti ir organizuoti savo mokymosi procesą,
 - spręsti jo metu kylančias įvairaus pobūdžio problemas,
 - reflektuoti savo mokymosi patirtį ir vertinti gautus rezultatus bei patį procesą ir tų refleksijų ir vertinimo pagrindu valdyti tolimesnio savo mokymosi proceso eigą (Pocevičienė, 2011, 2014).
-

BESIMOKANČIŲJŲ IŠSKIRIAMŲ MOKYMOSI MOKYTIS KOMPONENTAI

- mokymosi proceso planavimas ir organizavimas;
- problemų, susijusių su mokymusi, sprendimas;
- mokymosi patirties aptarimas;
- savo asmeninių savybių panaudojimas;
- mokėjimas mokytis savarankiškai;
- mokėjimas mokytis bendradarbiaujant su kitais;
- mokėjimas panaudoti savo vertybes;
- mokėjimas pritaikyti savo žinias;
- mokėjimas pasinaudoti turimais įgūdžiais.

Mokymasis mokytis suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų tyrimų kontekste „SUAUGUSIŲJŲ BENDRŲJŲ KOMPETENCIJŲ LAVINIMO TYRIMŲ IR PLĖTROS PLATFORMA“ Nr. VP1-3.1-ŠMM-07-K-03-073. VDU.

APIBENDRINANT

- **Mokėjimas mokytis** yra būtina suaugusiųjų kokybiško mokymosi sąlyga, o šios kompetencijos stoka galėtų būti traktuojama, kaip vienas iš svarbiausių mokymosi trukdžių.
 - Kuo anksčiau asmuo įvaldys šią kompetenciją, tuo kokybiškesnis bus jo mokymasis, tuo didesnę pasitenkinimą jam teiks pati mokymosi veikla, tuo geresnių rezultatų jis pasieks.
 - Šias kompetencijas reikia ugdyti. Pagrindai turėtų būti padėti jau mokantis bendrojo lavinimo mokykloje, o toliau kompetencija galėtų ir turėtų būti tobulinama, kaupiant vis didesnę mokymosi mokytis patirtį.
 - Suaugusiems besimokantiems tikslinga būtų organizuoti ir specializuotus **mokymosi mokytis kompetencijos** ugdymo(si) kursus.
-

APIBENDRINANT

- Mokymosi mokytis gebėjimai vaidina svarbų vaidmenį ieškant darbo, išlaikant darbo vietą, siekiant profesinės karjeros ir dalyvaujant profesinėje veikloje.
 - Atsakomybės už mokymąsi jausmas sietinas su mokymosi poreikių nustatymo svarba, savo mokymosi vertinimu.
 - Sugebėjimas vystyti naujas idėjas, prisiimti ilgalaikius įsipareigojimus bei mokėti savarankiškai mokytis, siejamas su aukštu supratimo lygiu.
 - Veikla grupėje sietina su mokymosi mokytis gebėjimų lavinimu.
 - Pabrėžiama mokymosi spręsti problemas svarba, veikiant grupėje.
 - Akcentuojama mokymosi organizavimo svarba, tiek mokantis veikti individualiai, tiek mokantis bei dirbant grupėje.
 - Mokymasis grupėje siejamas su individualiu mokymusi ir prasmingu mokymosi mokytis gebėjimų lavinimu.
-

ŠALTINIAI

1. Mokytiis niekada nevēlu, arba suaugusiųjų švietimas Lietuvoje (2021 gruodis, Nr. 6).
 2. Suaugusiųjų švietimo būklė: kokybinio tyrimo ir fasilitavimo paslaugos. Vilnius, 2023.
 3. Mokėjimo mokytiis kompetencijos stoka – vienas esminių suaugusiųjų mokymosi trukdžių <https://epale.ec.europa.eu/sites/default/files/...>
 4. Mokymasis mokytiis suaugusiųjų bendrųjų kompetencijų tyrimų kontekste „SUAUGUSIŲJŲ BENDRŲJŲ KOMPETENCIJŲ LAVINIMO TYRIMŲ IR PLĖTROS PLATFORMA“ Nr. VP1-3.1-ŠMM-07-K-03-073. VDU.
 5. <https://education.ec.europa.eu/lt/education-levels/...>
-

AČIŪ UŽ DĒMESI

